

**आपले सरकार सेवा केंद्राबाबत
केंद्र शासनाच्या CSC २.० अंतर्गत
मार्गदर्शक सुचना.**

**महाराष्ट्र शासन
माहिती तंत्रज्ञान (सा.प्र.वि.) विभाग
शासन निर्णय क्र. मातंसं-१७१६/प्र.क्र.५१७/३९,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक-१९ जानेवारी, २०१८**

- संदर्भ:-** १) शासन निर्णय, सिओएम १००२/प्र.क्र.२४०/०२/३९, दि. २३ ऑगस्ट, २००२
२) शासन निर्णय, क्रमांक क्र. मातंसं/प्र.क्र. २८/३९, दिनांक ३ डिसेंबर २००८
३) शासन निर्णय, क्रमांक मातंसं २०१२/प्र.क्र. १५२/३९, दिनांक २३ मे २०१२
४) शासन निर्णय, क्रमांक मातंसं ०४७/१/२०१४/३९, दिनांक ५ सप्टेंबर २०१४
५) शासन निर्णय, क्रमांक मातंसं- १७१६/ प्र . क्र २८६/३९, दिनांक ९ ऑगस्ट, २०१६
६) शासन निर्णय, क्रमांक संग्राम-२०१५/ प्र.क्र.९३/संग्राम कक्ष, दिनांक ११ ऑगस्ट, २०१६
७) शासन निर्णय, क्रमांक मातंसं १७१६/ प्र.क्र ५१७/३९ दिनांक ५ डिसेंबर, २०१६

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय ई गव्हर्नन्स कृती कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील ग्रामीण व शहरी भागात नागरिकांपर्यंत शासकीय, निमशासकीय व खाजगी सेवा पोहोचविण्यासाठी कॉमन सर्व्हिस सेंटर योजना राज्यात सन २००८ पासून सुरु झाली. संदर्भ क्र. २ व ४ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात १३०७४ केंद्रे मंजूर करण्यात आली. सद्यःस्थितीत नागरिकांना ऑनलाईन पद्धतीने सेवा पुरविण्यासाठी CSC १.० योजनेअंतर्गत महा ई सेवा केंद्र, जिल्हाधिकारी/ तहसिलदार कार्यालय येथील सेतु केंद्र, महानगर पालिकांनी स्थापन केलेली नागरी सुविधा केंद्र, दि.११.८.२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार ग्राम विकास विभागामार्फत ग्रामपंचायती स्तरावर सुरु केलेली केंद्रे इ. उपक्रम सुरु आहेत.

डिसेंबर २०१५ मध्ये केंद्र शासनाने CSC २.० या योजने अंतर्गत सुधारित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. या योजनेअंतर्गत राज्य शासनांना राज्याच्या कॉमन सर्विस सेन्टरची स्वतंत्र ब्रँडिंग करण्याची मुभा देण्यात आली आहे. राज्य शासनाने राज्याच्या वरील सर्व कॉमन सर्व्हिस सेन्टर यांना "आपले सरकार सेवा केंद्र" हे नाव देऊन सर्व कॉमन सर्व्हिस सेन्टर चे एकसारखे ब्रँडिंग करण्याचा निर्णय घेतला आहे. सन २०१५ पासून कॉमन सर्व्हिस सेंटर हे आपले सरकार सेवा केंद्र या कॉमन ब्रँडिंग अंतर्गत कार्यरत आहेत. आपले सरकार सेवा केंद्र यांच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी संदर्भ क्र. ५ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळावर सोपविण्यात आली आहे.

CSC २.० च्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार प्रत्येक ग्रामपंचायतीमध्ये एक आपले सरकार सेवा केंद्र स्थापन करण्याचे अपेक्षित आहे. केंद्र स्थापनेचे प्रमाण हे ग्रामीण भागापुरते ठरवून दिलेले आहे. राज्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ४६% लोकसंख्या ही शहरी/नागरी भागात राहते. या शहरी लोकसंख्येच्या तुलनेत सध्या उपलब्ध असलेली केंद्रांची संख्या ही फार कमी आहे. त्यामुळे शहरी भागातील लोकांना ऑनलाईन सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी योग्य पद्धतीने केंद्रांच्या सेवा उपलब्ध करून देणे क्रमप्राप्त आहे. शहरी भागात ही केंद्रे स्थापन करताना महानगरपालिका/नगरपरिषदा/ नगरपंचायत हे घटक विचारात घेणे आवश्यक आहे.

केंद्र शासनाच्या CSC २.० मधील मार्गदर्शक सुचनांनुसार आपले सरकार सेवा केंद्रे स्थापन करण्याचे निकष, कार्यपद्धती व इतर बाबींबाबत विस्तृत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आपले सरकार सेवा केंद्रे स्थापन करण्याचे निकष, कार्यपद्धती व इतर बाबींबाबत विस्तृत मार्गदर्शक सूचना शासनाने खालील प्रमाणे निश्चित केल्या आहेत.:-

१. आपले सरकार सेवा केंद्र स्थापन करण्याचे निकष:-

अ) प्रत्येक ग्राम पंचायत क्षेत्रात एक आपले सरकार सेवा केंद्र स्थापन करण्यात येईल. मात्र, ५००० पेक्षा अधिक लोकसंख्या (२०११ च्या जनगणनेनुसार) असलेल्या ग्राम पंचायतीत किमान २ केंद्रे स्थापन करण्यात येईल.

आ) शहरी भागांसाठी आपले सरकार सेवा केंद्रासाठी खालील निकष राहतील. (२०११ च्या जनगणनेनुसार)

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्र - २५००० लोकसंख्येसाठी १ केंद्र
- इतर महानगरपालिका व नगरपरिषद - १०००० लोकसंख्येसाठी १ केंद्र
- प्रत्येक नगर पंचायत क्षेत्रात किमान एक आपले सरकार सेवा केंद्र स्थापन करण्यात येईल. मात्र, ५००० पेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेल्या नगर पंचायतीत किमान २ केंद्रे स्थापन करण्यात येईल. वरील निकषात आवश्यकतेप्रमाणे माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयमार्फत बदल करण्यात येईल.

शहरी भागात स्थापन करावयाच्या "आपले सरकार सेवा केंद्रांची" संख्या महानगरपालिका / नगरपरिषद/ नगरपंचायत इ. यांच्या प्रत्येक झोन/वार्ड (प्रशासकीय) मध्ये शक्यतो समप्रमाणात विभागण्यात यावी. सदर कार्यवाही अध्यक्ष, जिल्हा सेतू समिती/ (जिल्हा ई-गव्हर्नन्स सोसायटी (DeGS)) तथा जिल्हाधिकारी यांचेमार्फत, या शासन निर्णयाच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत करण्यात यावी. तसेच, वेळोवेळी शासनाच्या सुचनेनुसार या संख्येमध्ये आवश्यक तो बदल जिल्हाधिकारी यांच्या मार्फत करण्यात यावा.

२. आपले सरकार सेवा केंद्रे स्थापन करण्याची कार्यपद्धती:-

२.१ या शासन निर्णयात नमूद निकषानुसार कॉमन सर्विस सेन्टरला "आपले सरकार सेवा केंद्र" म्हणून घोषित करण्याचे अधिकार अध्यक्ष, जिल्हा सेतू समिती (जिल्हा ई-गव्हर्नन्स सोसायटी (DeGS)) तथा जिल्हाधिकारी यांना प्रदान करण्यात येत आहेत. जिल्हाधिकारी यांनी **परिशिष्ट-अ** मध्ये विहित नमुन्यात "आपले सरकार सेवा केंद्रे" अधिसूचित केंद्रांची यादी जिल्ह्याच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावी. तसेच, सदर यादी व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ, यांच्याकडेही सादर करावी. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाने राज्याची एकत्रित यादी त्यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावी. सदर कार्यवाही प्रत्येक नवीन वर्षाच्या सुरुवातीला (३१ जानेवारी पूर्वी) करण्यात यावी. तसेच, सदर यादीत वेळोवेळी होणाऱ्या सुधारणा/ बदलही वर नमूद पद्धतीने प्रसिद्ध करण्यात यावे.

२.२ आपले सरकार सेवा केंद्र हे केंद्राच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अधिसूचित ठिकाणीच चालवणे क्रमप्राप्त आहे. केंद्राचे ठिकाण जिल्हाधिकारी यांच्या परवानगीशिवाय बदलता येणार नाही. परवानगी शिवाय केंद्राचे ठिकाण बदलण्यात आल्याचे निदर्शनास आल्यास, गंभीर स्वरूपाची चूक समजून, केंद्र रद्द करण्यात यावी.

२.३ केंद्र शासनाच्या CSC १.० या योजने अंतर्गत मार्गदर्शक सूचनांनुसार, सन २००८ पासून महा ई- सेवा केंद्रे स्थापन करण्यात आली असून आज रोजी सुमारे ७००० महा ई-सेवा केंद्रे कार्यरत आहेत. ही सर्व महा ई-सेवा केंद्रे "आपले सरकार सेवा केंद्र" म्हणून अधिसूचित करण्यात यावीत. तसेच, ग्राम विकास विभागाच्या दि.११/०८/२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार ग्राम पंचायत स्तरावर स्थापन करण्यात आलेली केंद्रे ही "आपले सरकार सेवा केंद्र" म्हणून अधिसूचित करण्यात यावीत.

२.४ सध्या कार्यरत असलेली जिल्हा व तालुका स्तरावरील सेतू केंद्रे (जिल्हा सेतू समिती सोबत कंत्राट अस्तित्वात असल्यास) तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत स्थापन नागरिक सुविधा केंद्रेसुद्धा "आपले सरकार सेवा केंद्र" म्हणून अधिसूचित करण्यात यावीत.

२.५

(अ) परिच्छेद क्र. १ च्या निकषानुसार जर "आपले सरकार सेवा केंद्रांची" संख्या कमी असल्यास, जिल्हाधिकारी यांनी अशा ग्राम पंचायती व नागरी क्षेत्रात झोन/वार्ड च्या तपशीलासह यादी जिल्ह्याच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावी. स्थानिक वर्तमानपत्र, चावडी, जिल्हाधिकारी / तहसिलदार कार्यालयाचे नोटीस बोर्ड, स्थानिक स्वराज्य संस्था, महानगर पालिका/ नगरपरिषदा इत्यादी ठिकाणी तसेच माहिती व तंत्रज्ञान विभागाच्या संकेतस्थळावर यादी प्रसिद्ध करावी, जेणेकरून त्याला व्यापक प्रसिध्दी मिळेल.

(ब) त्या ग्राम पंचायत क्षेत्रात किंवा नागरी क्षेत्रात झोन/ वार्ड भागात CSC- SPV कडे ऑनलाईन नोंदणीकृत CSC केंद्रे (नागरिकांना B2C सेवा प्रदान करत असलेली) "आपले सरकार सेवा केंद्र" दर्जा प्राप्त करण्यासाठी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे अर्ज करू शकतात. वर नमूद भौगोलिक क्षेत्रात कार्यरत इतर केंद्र (CSC-SPV व्यतिरिक्त) ही अर्ज करण्यास पात्र राहतील. त्या भौगोलिक क्षेत्रात राहणारा कोणताही व्यक्ती ज्याचे केंद्र सुरू नसेल परंतु जो CSC-SPVचे केंद्र मिळण्यासाठी विहित केलेल्या अटी व शर्ती पूर्ण करत असेल, असा व्यक्ती आपले सरकार सेवा केंद्रासाठी अर्ज करण्यास पात्र राहील.

(क) जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्राप्त अर्जाची छाननी CSC-SPV यांच्या जिल्हा समन्वयकाकडून करून घ्यावी. जिल्हा समन्वयकांनी अशा अर्जाची छाननी करावी व **परिशिष्ट- ब** मधील नमुन्यात माहिती भरून अहवाल सादर करावा. दि. २३/०८/२००२ च्या शासन निर्णयान्वये स्थापित केलेल्या जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हा सेतू समिती समोर सदर अहवाल ठेवून केंद्रांना, आपले सरकार सेवा केंद्रांचा दर्जा देणेबाबत निर्णय घेण्यात यावा.

"आपले सरकार सेवा केंद्र" दर्जा प्रदान करण्यासाठी एका पेक्षा अधिक अर्ज प्राप्त झाल्यास, ज्या केंद्राने मागील ६ महिन्यांच्या कालावधीमध्ये B2C (Business to citizen) चे अधिक व्यवहार केले असतील (संख्या), अशा कॉमन सर्विस सेन्टरचा आपले सरकार सेवा केंद्राच्या दर्जा पात्रतेसाठी प्राधान्याने विचार करावा. याबाबत जिल्हाधिकारी, जिल्हा सेतू समिती यांचा निर्णय अंतिम राहील.

३. सेवांचा तपशील :-

महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम अंतर्गत आपले सरकार पोर्टल वर उपलब्ध सर्व ऑनलाईन सेवा आपले सरकार सेवा केंद्रामार्फत देण्यात येतील. या व्यतिरिक्त **परिशिष्ट- क** मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे इतर सर्व शासकीय सेवा व व्यावसायिक सेवा (B2C) देखील आपले सरकार सेवा केंद्रामार्फत उपलब्ध करून देण्यात येतील. प्रत्येक सेवेसाठी आकारावयाचे शुल्क व त्या रक्कमेपैकी आपले सरकार केंद्र चालकाचा हिस्सा, शासन निर्णय दि. २३/०५/२०१२ व दि. १६/०९/२०१७ (वेळोवेळी झालेल्या/होणा-या बदलांसह) व माहिती तंत्रज्ञान संचालनालयामार्फत वेळोवेळी निर्गमित निर्देशाप्रमाणे राहिल.

आपले सरकार सेवा केंद्रामार्फत देण्यात येणा-या सेवांबद्दल नागरिकांची काही तक्रार असल्यास, त्यांना टोल फ्री हेल्पलाईन क्रमांकावर तक्रार नोंदवता येईल.

४. भुगतानासाठी (Payment) नागरिकांना सुविधा :-

राज्य शासन पुरस्कृत डिजिटल पेमेंट वॉलेट "महा वॉलेट" कार्यान्वित झाल्यानंतर प्रत्येक आपले सरकार सेवा केंद्रास "महा वॉलेट" मार्फत सेवा आकाराचा भरणा करण्याचा पर्याय ग्राहकांना उपलब्ध करून देणे आवश्यक असेल. तसेच, राज्य शासन मार्फत डिजिटल पेमेंट प्रणालीला चालना देण्यासाठी देण्यात येणाऱ्या सूचना (उदा. POS यंत्र किंवा बायोमेट्रिक रीडर यंत्र बसविणे, आधार पे प्रणालीचा वापर इ.) आपले सरकार केंद्र चालकावर बंधनकारक राहिल.

५. आपले सरकार केंद्र चालकांची कर्तव्ये व जबाबदा-या:-

आपले सरकार केंद्र चालकांची कर्तव्ये व जबाबदा-या खालील प्रमाणे राहतील:-

- शासनाने ठरवून दिलेल्या वेळापत्रकानुसार आपले सरकार सेवा केंद्र चालू ठेवून नागरिकांना सेवा पुरविणे.
- शासनाने ठरवून दिलेले ब्रँडिंग चा वापर करणे तसेच महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाने स्थापन केलेल्या हेल्पलाईन क्रमांकाचा तपशील आपले सरकार सेवा केंद्राच्या दर्शनी भागावर प्रसिद्ध करणे.
- शासनाने ठरवून दिलेले दर केंद्रावर प्रसिद्ध करणे तसेच ठरवून दिलेल्या दरापेक्षा अधिक शुल्काची आकारणी न करणे.
- शासनाने पुरविलेल्या वस्तू, आज्ञावली इ. चे योग्य वापर, संरक्षण व जतन करणे.
- सर्व ग्राहकांना सौजन्याची वागणूक देणे आणि आवश्यक मदत व सहकार्य करणे.
- विविध शासकीय योजनांच्या अंमलबजावणीत ठरवून दिलेले वेळापत्रक व निर्देश काटेकोरपणे पाळणे.
- पर्यवेक्षीय संस्था, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाने निश्चित केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार माहिती पुरविणे व दिलेल्या निर्देशांचे पालन करणे.

६. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाची कर्तव्ये व जबाबदा-या:-

महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाची कर्तव्ये व जबाबदा-या खालील प्रमाणे राहतील:-

- आपले सरकार सेवा केंद्रांच्या संनियंत्रणाची जबाबदारी संदर्भ क्र.५ च्या शासन निर्णयानुसार महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळावर सोपविण्यात आली आहे. महामंडळाने CSC-SPV व महाऑनलाईन कडून नियमित अहवाल प्राप्त करून आपले सरकार सेवा केंद्रांच्या कामाचे मूल्यमापन करावे. प्रभावी संनियंत्रणासाठी आपले सरकार

सेवा केंद्रामार्फत झालेल्या व्यवहारांची माहिती दर्शवणारे डॅशबोर्ड महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाने जिल्हाधिकारी यांना उपलब्ध करून देणे.

- II. भारत नेट प्रकल्पाची अंमलबजावणी महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ करत असल्यामुळे, भारत नेट प्रकल्पाद्वारे गावात इंटरनेट सुविधा उपलब्ध झाल्यावर, आपले सरकार सेवा केंद्राची मागणी असल्यास, महामंडळाने केंद्राला इंटरनेट जोडणी उपलब्ध करून द्यावी. यासाठी महामंडळाने प्रचलित नियमानुसार शुल्क आकारणे.
- III. आपले सरकार सेवा केंद्राच्या कामकाजाबाबत कोणतीही तक्रार प्राप्त झाल्यास, महामंडळाने जिल्हा माहिती तंत्रज्ञान कक्षातील कर्मचाऱ्यांमार्फत स्थानिक चौकशी करून, १५ दिवसांत संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्याकडे अहवाल सादर करणे.
- IV. नागरिकांना सेवेच्या दर्जाबाबत सूचना किंवा तक्रारी दाखल करण्यासाठी टोल फ्री हेल्पलाईन सुविधा उपलब्ध करून द्यावे.
- V. आपले सरकार सेवा केंद्राबाबत वेळोवेळी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतील.

७. जिल्हाधिकारी यांच्या कर्तव्य व जबाबदाऱ्या :-

- i. परिशिष्ट- अ मधील विहित नमुन्यात आपले सरकार सेवा केंद्रांची यादी जिल्ह्याच्या संकेत स्थळावर प्रसिध्द करणे
- ii. आपले सरकार सेवा केंद्रांतून जिल्हा स्तरावर देण्यात येणाऱ्या G२C व B२C सेवांतर्गत देण्यात येणाऱ्या सेवांवर नियंत्रण व देखरेख ठेवणे
- iii. आपले सरकार सेवा केंद्रांच्या गुणवत्तेचे मूल्यमापन करून प्रत्येकी वर्षी ३१ जानेवारी पुर्वी अ, ब, क व ड श्रेणी निश्चित करणे. मूल्यमापन करताना मूल्यमापन कालवधीत व्यवहारांची संख्या, सेवा विविधतेचे प्रकार व संख्या, नागरिकांशी सौजन्याने वागणे डिजिटल पेमेंटला प्राधान्य देणे मुद्दे विचारात घेणे
- iv. शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अधिसूचित ठिकाणीच केंद्र चालविले जाते किंवा कसे यावर नियंत्रण ठेवणे, केंद्रांचे ठिकाण, पुर्वपरवानगी शिवाय बदलल्याचे निदर्शनास आल्यास केंद्राचा परवाना रद्द करणे.

८. आपले सरकार सेवा केंद्रावर प्रशासकीय कारवाई :-

- i. आपले सरकार सेवा केंद्राकडून नागरिकांना नियमित व अखंडित सेवा उपलब्ध करून देणे अपेक्षित आहे. त्यामुळे, जर आपले सरकार सेवा केंद्राकडून ३ महिन्यांच्या सलग कालावधीसाठी यापैकी एक ही सेवा (Government to Citizen- G२C किंवा Business to citizen- B२C) देण्यात आली नसेल, तर आपले सरकार सेवा केंद्र चालवण्यासाठी देण्यात आलेली परवानगी रद्द समजण्यात येईल व आपले सरकार सेवा केंद्राला दिलेले लॉगिन रद्द करण्यात येईल. सदर रिक्त केंद्राबाबत परिच्छेद क्र.२.५ नुसार कार्यपद्धती अवलंबविण्यात यावी. काही अपरिहार्य कारणामुळे, जर केंद्र चालकाला ३ महिन्यांच्या सलग कालावधी साठी केंद्र चालवणे शक्य होत नसेल तर त्यांनी याबाबत जिल्हाधिकारी कार्यालय व संबंधित ग्राम पंचायत/ नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेला लेखी स्वरूपात कळवून पूर्वपरवानगी घेणे अनिवार्य राहील.
- ii. आपले सरकार सेवा केंद्राच्या कामकाजाबाबत तक्रार प्राप्त झाल्यास किंवा नियमित तपासणीत काही उणिवा किंवा अनियमितता आढळून आल्यास, जिल्हाधिकारी यांनी महाराष्ट्र

माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाकडून अहवाल प्राप्त करून घ्यावा. अहवालातील निष्कर्षाबाबत केंद्र चालकाला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर, संबंधित उप-विभागीय अधिकारी (महसूल) यांना आपले सरकार सेवा केंद्रावर आवश्यक प्रशासकीय कार्यवाही करण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात येत आहेत.

iii. साधारण प्रकारच्या अनियमितता/चुका आढळून आल्यास, ६ महिन्यांपर्यंत केंद्र निलंबित (गांभीर्यानुसार निलंबन कालावधी ठरविणे) करावे. गंभीर प्रकारची अनियमितता/चुका आढळून आल्यास किंवा चुकांची पुनरावृत्ती होत असल्याचे आढळून आल्यास, केंद्र कायमस्वरूपी बंद करण्यात यावे. सदर रिक्त आपले सरकार सेवा केंद्राबाबत परिच्छेद क्र.२.५ नुसार कार्यपद्धती अवलंबविण्यात यावी.

iv. उप- विभागीय अधिकारी (महसूल) यांच्या निर्णयाविरुद्ध जिल्हाधिकारी यांच्याकडे अपील करता येईल. जिल्हाधिकारी यांनी अशा अपीलावर २ महिन्यात अंतिम निर्णय घ्यावा. याबाबतीत जिल्हाधिका-यांचा निर्णय अंतिम राहील.

v. ग्राम विकास विभागाच्या शासन निर्णय, दिनांक ११/०८/२०१६ नुसार स्थापन केंद्रांच्या बाबतीत संनियंत्रण व प्रशासकीय नियंत्रण ग्राम विकास विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या सूचनेनुसार करण्यात यावे.

vi. राज्य शासनाने CSC २.० अंतर्गत आपले सरकार सेवा केंद्राचे कॉमन ब्रॅन्डींगचे डिजाईन मंजूर केले आहे. **सदर डिजाईन सोबत जोडले आहे. (परिशिष्ट- ड)** CSC SPV / कॉमन ब्रॅन्डींग च्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार सर्व केंद्र चालकांनी स्टेट को-ब्रॅन्डींगचा वापर करणे आवश्यक आहे.

vii. या शासन निर्णयांतर्गत CSC २.० मार्गदर्शक सूचनांच्या अंमलबजावणीमध्ये कोणतीही तक्रार वा मतभेद उद्भवल्यास याबाबत अंतिम निर्णय घेण्याचा अधिकार माहिती व तंत्रज्ञान विभागाचा असेल आणि हा अंतिम निर्णय जिल्हाधिकारी, CSC SPV व अन्य संबंधितांवर बंधनकारक असेल.

९. CSC SPV भूमिका आणि जबाबदारी

- कार्यरत असलेल्या सर्व आपले सरकार सेवा केंद्राच्या नवीन व जुन्या VLEs ना प्रशिक्षण देणे.
- राज्य आणि जिल्हा यांना निवड प्रक्रियेत व्हीएलईच्या ऑन बोर्डिंगसाठी आणि राज्य ब्रॅंडिंगच्या निर्मितीसाठीही मदत करणे.
- “डिजिटल सेवा” पोर्टलचे प्रभावीरित्या व्यवस्थापन करणे.
- आपले सरकार सेवा केंद्राकडून B२C सेवा VLEs यांना वितरीत करण्यास मदत करणे.
- MIS status report महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाला नियमितपणे सादर करणे

१०. महाऑनलाईन भूमिका आणि जबाबदाऱ्या:-

- आपले सरकार पोर्टलचे प्रभावीरित्या व्यवस्थापन करणे.
- आपले सरकार सेवा केंद्राकडून G२C सेवा VLEs यांना वितरीत करण्यास मदत करणे.
- MIS status report महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाला नियमितपणे सादर करणे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०११९११४१५२६२११ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(एस. व्ही. आर. श्रीनिवास)

महाराष्ट्र शासनाचे प्रधान सचिव

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,
३. सर्व मा. मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन,
५. सर्व अपर मुख्य सचिव/सर्व प्रधान सचिव/विशेष सचिव/सचिव,
६. प्रधान सचिव , महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन , मुंबई
७. *प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मुळ शाखा), मुंबई,
८. *प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), मुंबई,
९. *प्रबंधक, लोक आयुक्त/उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
१०. *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
११. महालेखापाल १/२ लेखा व अनुज्ञेयता महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१२. महालेखापाल १/२ लेखा व परिक्षा महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
१३. सर्व विभागीय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य,
१४. सर्व जिल्हाधिकारी, महाराष्ट्र राज्य,
१५. सर्व महानगरपालिका आयुक्त
१६. पोलिस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१७. सर्व उप मुख्यकार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषदा
१८. सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख
१९. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य,
२०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
२१. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
२२. निवड नस्ती (का.३९).

*पत्राने

परिशिष्ट- अ

शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन (माहिती व तंत्रज्ञान) विभाग, दि. १९/०१/२०१८ च्या परिच्छेद क्र. २.१ नुसार खालील तक्त्यात नमूद तपशीलाप्रमाणे आपले सरकार सेवा केंद्रे अधिसूचित करण्यात येत आहेत.:-

क्र.	जिल्हा	तालुका	ग्राम पंचायत/ महानगरपालिका / नगरपरिषद/ नगरपंचायत	झोन/वॉर्ड (फक्त शहरी केंद्रांसाठी)	केंद्र चालकाचे नाव	मोबाईल क्र.	CSC ID	आपले सरकार सेवा केंद्राचा पत्ता	अक्षांश	रेखांश

दिनांक:

जिल्हाधिकारी

परिशिष्ट- ब

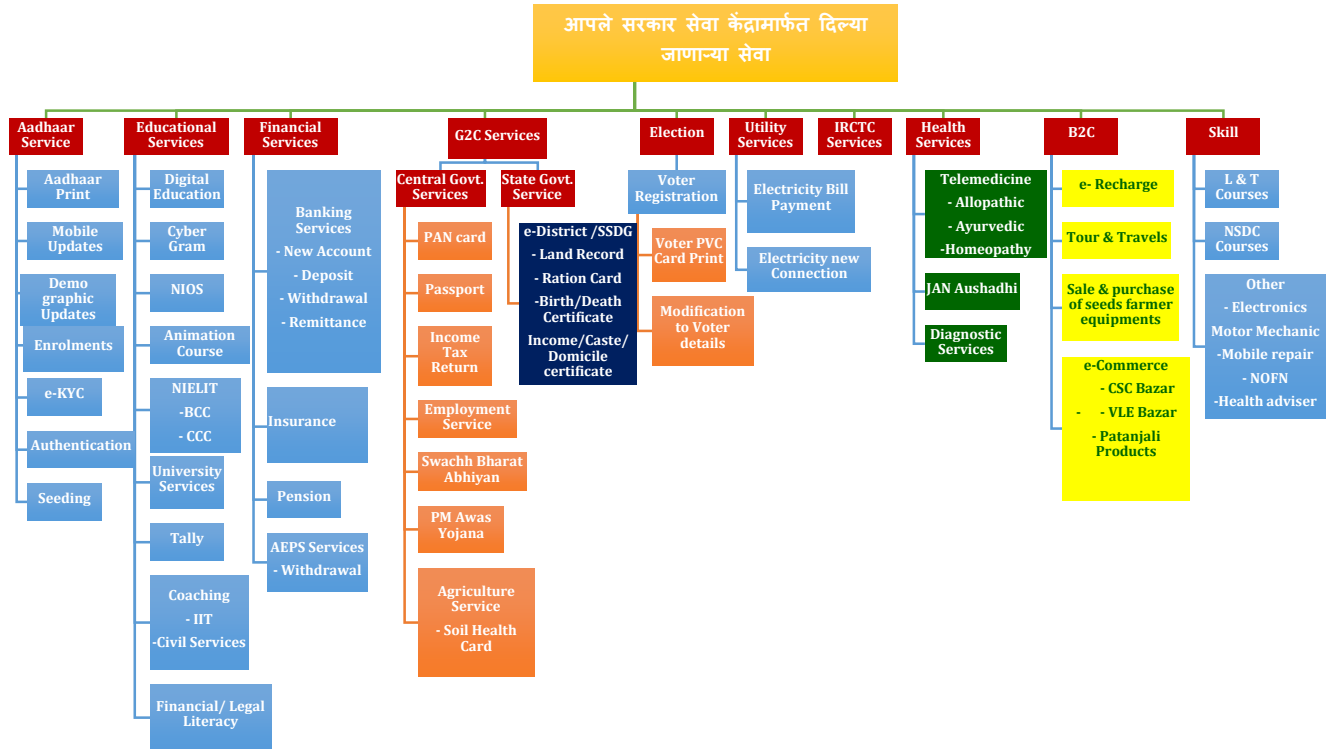
आपले सरकार सेवा केंद्रांसाठी प्राप्त अर्जाबाबत छाननी अहवाल

क्र	केंद्राचे ठिकाण	केंद्र चालकाचे नाव	केंद्रावर उपलब्ध साहित्याचा तपशिल व संख्या (उदा : संगणक, प्रिंटर, PoS यंत्र, बायोमेट्रीक यंत्र इ.)	Internet जोडणी बाबत तपशिल	मागील दोन वर्षात B२C व्यवहारांची संख्या	किती प्रकारच्या B२C सेवा दिल्या, ती संख्या	CSC SPV कडे तक्रार प्राप्त झाली होती का? असल्यास, केंद्रावर झालेली/ प्रस्तावित कार्यवाही	उल्लेखनीय कामाची नोंद आहे का ?
१	२	३	४	५	६	७	८	९

ठिकाण :-
दिनांक :-

CSC SPV जिल्हा व्यवस्थापकाची स्वाक्षरी

परिशिष्ट- क

परिशिष्ट- ड

